

AFLEVERING 6: Puzzeltocht voor kinderen over Delft

Dit is een wandelpuzzeltocht door het oude centrum van Delft, voor kinderen vanaf ongeveer 10 jaar (bij jongere kinderen is begeleiding gewenst). De tocht is in ongeveer 1,5 uur te doen.

Bij veel plaatsen krijg je informatie over de geschiedenis van Delft, maar soms moet je ook vragen beantwoorden. Daar zitten ook meerkeuzevragen tussen. Zet een kruisje vóór jouw antwoord. Veel antwoorden vind je ter plekke, een enkele keer moet je iets verder speuren of navragen. *Schuingedrukt* krijg je aanwijzingen over hoe je moet lopen.

Onder de goede oplossingen die we op 21 augustus binnen hebben verloten we een Delftsblauwe puzzel! Zet je naam op het ingevulde formulier, doe het in de brievenbus op Rietveld 204 of scan / fotografeer de ingevulde formulieren en mail ze naar zomer2020@binnenstadnoord.nl. Na 21 augustus komen de antwoorden op onze website te staan.

We beginnen op het grote centrale plein van Delft: **de Markt**. Daar zie je de **Nieuwe Kerk**, met de fraaie toren: deze is 108,75 m hoog. Deze toren is gebouwd tussen 1396 en 1496.

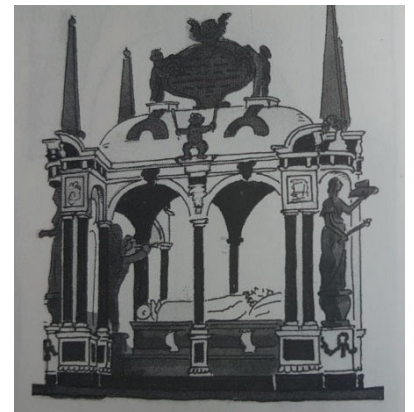

De toren is gedeeltelijk zwart; hoe komt dat?

- a. Dit komt door een brand in 1872, door blikseminslag. Gelukkig konden ze de brand nog op tijd blussen
- b. Dat komt omdat er verschillende steensoorten zijn gebruikt: de Bentheimer zandsteen trekt vuil uit de lucht aan en houdt dat vast; het gebruikte kalksteen blijft mooi wit.
- c. Bij de laatste schoonmaakbeurt was het geld op voordat de toren helemaal schoongemaakt was.

In de Nieuwe Kerk bevindt zich het praalgraf (dat is een grafmonument, vaak gemaakt door een kunstenaar; zie de tekening hiernaast) van:

- a. Onze vroegere koningin Juliana
- b. De schilder Johannes Vermeer
- c. Prins Willem van Oranje

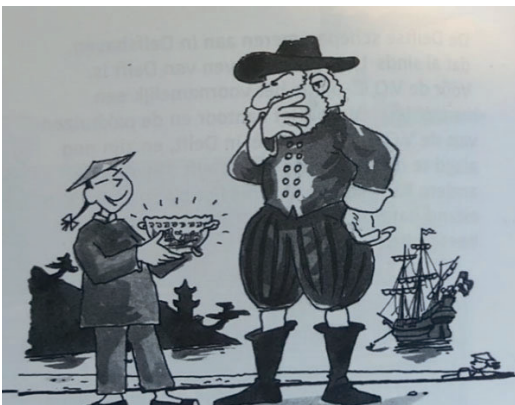
Door corona blijven veel mensen thuis deze zomer. BBN helpt u graag aan ideeën voor toch een mooie zomer. In en rond Delft! Zie voor andere ideeën www.binnenstadnoord.nl.

Op de markt staat het standbeeld van een beroemde Delftenaar: **Hugo de Groot**. Hij leefde van 1583 tot 1645.

Hij was een groot denker en rechtsgeleerde; hij wordt ook wel het 'Orakel van Delft' genoemd. Toen hij 8 jaar was schreef hij al een gedicht in het Latijn en 4 jaar later een ode (dat is een lofdicht) in het Grieks! Deze Hugo ontsnapte uit Slot Loevestein waar hij gevangen zat.

Hoe ontsnapte hij?

3. a. Hij verkleetde zich als vrouw en kon bij het vluchten op die manier de poort uit lopen.
- b. Hij verkleetde zich als vrouw en kon bij het luchten op die manier de poort uit lopen.
- c. Een vriend van Hugo had stiekem een kopie van de sleutel van zijn cel laten maken. Zo kon hij op een nacht ontsnappen.

Natuurlijk weet je dat Delft beroemd is om het **Delfts Blauw**. Vanaf 1602 neemt de V.O.C. prima porselein mee uit China. Porselein is keihard, glad en glanzend, krasvast en ook nog eens heel dun. Je kunt van porselein mooie vazen en borden maken. De Delftse pottenbakkers proberen dit na te maken, want er wordt veel in gehandeld. Maar dat lukt niet zo best: de Hollandse klei kan nooit porselein worden. Het is dus aardewerk (en geen

porselein) dat de Porceleyne Fles maakt.

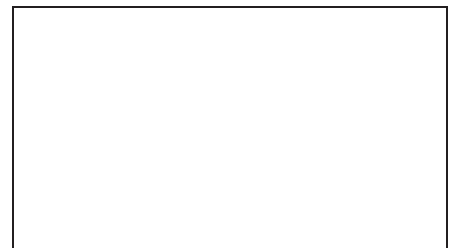
Waarvoor staan trouwens de letters V.O.C. ?

4. a. Vereenigde Oostindische Compagnie
- b. Vlaamsche Opperste Compagnie
- c. Vrije Oriëntaalse Compagnie

En waarom is dit aardewerk blauw? Dit was de enige kleurstof die bij de Chinese porseleinmakers mooi blijft bij hun hoge baktemperaturen.

Welke tekening moet er op echt Delfts Blauw achterop het aardewerk staan?

5. Maak hiernaast een tekening van dat logo.

Door corona blijven veel mensen thuis deze zomer. BBN helpt u graag aan ideeën voor toch een mooie zomer. In en rond Delft! Zie voor andere ideeën www.binnenstadnoord.nl.

Aan de andere kant van de Markt staat het stadhuis, gebouwd in de 17^e eeuw. De achterkant heet **Het Steen**: dat is al veel ouder, 13^e eeuws. Het was vroeger een gevangenenstoren, in de kelder bevindt zich nog steeds een martelkamer (gelukkig wordt die nu niet meer gebruikt...). Welke beroemde gevangene werd hier gemarteld?

6. a. De vriend van Hugo de Groot die stiekem de sleutel na liet maken.
 b. Balthazar Gerards, de moordenaar van Willem van Oranje
 c. Marcus Marczoon de Metselaar: hij metselde de Oude Jan scheef.

Nog eventjes de Markt: boven nr. 45 (boven Heinen Delfts Blauw) zie je mooie Delfts Blauwe tegels die samen een heel verhaal vertellen.

7. Welk verhaal wordt op deze tegels verteld?

.....
.....

Ga via de Oude Langendijk (linksaf) en de Burgwal (rechtsaf) naar de Beestenmarkt.

De **Beestenmarkt**: het plein met de platanen (dat zijn die grote bomen) waar Delftenaren graag een biertje of wijntje drinken. Vroeger werden hier inderdaad beesten verkocht.

Midden op het plein staat de Delftse Koe, natuurlijk in Delfts Blauw.

Wanneer werd hier de laatste koe verkocht? (er is een bord met informatie).

8. Dat was in

Op de hoek van de Beestenmarkt bij nr. 47 zie je onder de dakgoot van het hoekhuis afbeeldingen staan van dieren die hier vroeger verkocht werden.

9. Welke 5 diersoorten staan hier afgebeeld?

.....

Verlaat met nummer 47 aan je rechterhand te Beestenmarkt, en ga dan linksaf, de (gracht) Molslaan op.

Ga op het einde rechtsaf, het Oosteinde op. Je loopt weer langs een gracht. Op het eind ben je gekomen bij de enige poort die Delft nog heeft:

Door corona blijven veel mensen thuis deze zomer. BBN helpt u graag aan ideeën voor toch een mooie zomer. In en rond Delft! Zie voor andere ideeën www.binnenstadnoord.nl.

De Oostpoort.

Deze poort werd rond 1400 gebouwd; de torentjes zijn van 1514.

Als je onder de poort doorloopt, zie je boven de poort de poortwachter met een hond.

10. Waarom heeft hij een hond bij zich?

.....
.....

Delft had vroeger 8 stadspoorten, de Oostpoort is de enige die niet is afgebroken in de 19^e eeuw. Waarom is hij niet afgebroken?

- 11.** a. Men vond de torentjes heel mooi; zonde om af te breken!
- b. De dochter van de burgemeester woonde in de Oostpoort.
- c. De Oostpoort stond in een uithoek van de stad niet in de weg.

Loop weer ietsje terug en ga dan rechtsaf over de bolle brug naar de Oranje Plantage, je loopt nu langs het kanaal de Delftse Schie.

Je bent al snel bij de nummers 58 t/m 77: **Het Klaeuwshofje.**

Je mag hier naar binnen, maar wees wel rustig: er wonen mensen in de kleine huisjes. Dit hofje werd in 1605 gesticht (dat is: gemaakt) door het echtpaar Dirck en Elizabeth Uyttenhage (rijke bierbrouwers). Het hofje was bedoeld voor alleenstaande rooms-katholieke vrouwen. Het echtpaar deed dit om de volgende reden: *“Die mildelick saeyen in der armen hoven, sullen rycklick maeyen in den ougst hierboven”*. Dat wil zeggen: als je op aarde voor de armen zorgt, dan wordt je hierboven (= de hemel) rijkelijk beloond.

Midden in het hofje staat op een stenen kolom een instrument van ijzer. Wat is dit voor voorwerp?

12.

Loop weer verder op het voetpad langs de Schie (mooier en veiliger dan op de weg zelf).

Door corona blijven veel mensen thuis deze zomer. BBN helpt u graag aan ideeën voor toch een mooie zomer. In en rond Delft! Zie voor andere ideeën www.binnenstadnoord.nl.

Hier staan twee mooie grote treurwilgen. Waarom worden deze bomen zo genoemd?

13.

Je ziet al snel de **Koepoortbrug**.

14. Wat hebben ze bij de brug gedaan zodat je weet dat dit de Koepoortbrug is? (We bedoelen niet de vermelding van de naam, die je ook ziet!)

.....

Let op bij het oversteken, ga rechtdoor en loop de Oosterstraat in. Ga bij de eerste straat linksaf: de Trompetstraat.

De **Trompetstraat** dankt zijn naam misschien aan een (leger-) trompetter die hier vroeger woonde. Maar het kan ook zijn dat de naam komt van een kroeg, genaamd 'De Trompet', die hier omstreeks 1600 stond.

In de Trompetstraat vind je een heel klein museum! Hoe heet dat?

15.

Ga op het eind rechtsaf, het Vrouwenregt in.

Je bent hier bij een van de meest gefotografeerde plekjes van Delft. Aan de overkant van het water staat een mooi klein huisje met een klokgevel, het **Beiaardiershuisje** (Kerkstraat 25, zie de foto).

16. Wat is een beiaardier?

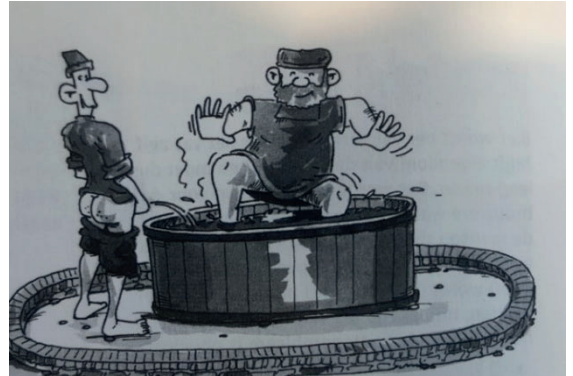
.....

.....

Ga na het Vrouwenregt na het bruggetje linksaf over een bruggetje de Voldersgracht op.

Door corona blijven veel mensen thuis deze zomer. BBN helpt u graag aan ideeën voor toch een mooie zomer. In en rond Delft! Zie voor andere ideeën www.binnenstadnoord.nl.

De naam **Voldersgracht** heeft te maken met het 'vullen' van geweven wollen laken. Het 'vullen' wordt gedaan in een kuip, en daar gaat o.a. ook pis in! Door flink te stampen wordt de lakense stof stevig en glad.

Op het eind van de Voldersgracht zie je aan de rechterkant de Koornbeurs en daarnaast de Visbanken.

Aan de gevel van de **Koornbeurs** zie je dat dit gebouw vroeger (tot 1872) een andere naam had. Wat was toen de naam van dit gebouw?

17. a. De Vleeshal.
 b. Het Stierenhuys.
 c. Het Gildehuys der Vleeschhouwers

Op de hoek heb je de **Visbanken**. In 1417 heette dat nog 'Vischmarct'. Klanten moesten vroeger uitkijken waar ze liepen: ze konden onder de voet gelopen worden door gekortwielde ooievaars. Deze liepen los en aten de restanten van de vis op. Een mooie vorm van milieuvriendelijk opruimen! De stad had heel vroeger zelfs een speciale ooievaar-oppasser in dienst!

18. Wat betekent 'gekortwielde'?

.....

Door corona blijven veel mensen thuis deze zomer. BBN helpt u graag aan ideeën voor toch een mooie zomer. In en rond Delft! Zie voor andere ideeën www.binnenstadnoord.nl.

Ga rechtsaf de Hippolytusbuurt in. Ga daarna linksaf (over de brug) naar de Heilige Geest Kerkhof.

Je ziet nu aan de rechterkant de **Oude Kerk**, door Delftenaren liefkozend de 'Oude Jan' of 'Scheve Jan' genoemd. Delft is trouwens de enige stad van Holland met twee enorme middeleeuwse kerktorens.

Al tijdens de bouw van de toren (tussen 1325 en 1350) begint hij scheef te zakken. Tijdens de bouw hebben ze de top nog wat rechtgezet, vandaar die knik. De toren is ongeveer 75 meter hoog.

Hoeveel meter staat hij scheef? (wordt ook wel 'uit het lood' genoemd).

19. a. ongeveer 1 meter
 b. ongeveer 2 meter
 c. ongeveer 4 meter

In de toren hangt de zwaarste klok van Nederland: de Bourdon. Deze heeft een middellijn van 2,3 meter en hij weegt bijna 9000 kg! Moet je niet op je hoofd krijgen...

In de kerk liggen beroemde Nederlanders begraven: o.a. de zeehelden Piet Heyn en Maarten Tromp, de Delftse wetenschapper Antoni van Leeuwenhoek en de Delftse schilder Johannes Vermeer.

Van de volgende namen van schilderijen van **Johannes Vermeer** is er één goed, welke?

20. a. Meisje met de Oorbellen
 b. Het Steegje
 c. Gezicht op Delft

Steek de Oude Delft over en ga – een beetje naar rechts- rechtdoor via een poortje naar het St. Agathaplein, met de mooie grote kastanjabomen.

Het gebouw rechts is het **Prinsenhof**, vroeger het St. Agathaklooster, nu een museum. Hier werd op 10 juli 1584 **Willem van Oranje** vermoord.

Je ziet een beeld van hem in de tuin, aan de rechterkant achter een hekwerk.

Door corona blijven veel mensen thuis deze zomer. BBN helpt u graag aan ideeën voor toch een mooie zomer. In en rond Delft! Zie voor andere ideeën www.binnenstadnoord.nl.

21. Hoe wordt Willem van Oranje ook wel genoemd?

.....

Met de moordenaar, Balthazar Gerards, is het niet zo goed afgelopen. Hij werd al snel na de moord opgepakt, gevangen gezet, gemarteld (in het Steen) en daarna doodgemaakt.

Toch wat anders dan een taakstraf....

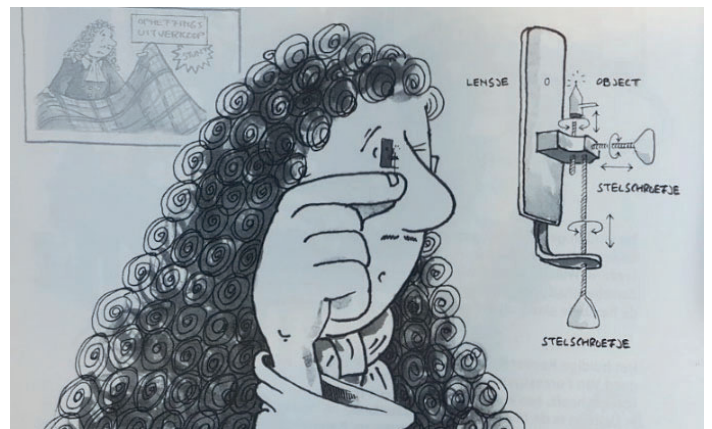
Tussen de grote kastanjabomen zie je drie zuilen staan, deze zijn het resultaat van een samenwerking tussen Delft en de "Chinese hoofdstad van het porselein".

22. Welke stad is dat?

Ga weer terug naar de Oude Delft, sla rechtsaf en ga bij de tweede brug (bij huisnummer 145) linksaf, dan meteen weer rechtsaf (je loopt nog steeds op de Oude Delft, nu aan de andere kant van de gracht) en dan meteen weer linksaf, je loopt zo de Boterbrug op.

Net voordat je de Boterbrug oploopt, zie je aan de linkerkant een plaquette (dat is een plaat met een afbeelding) tegen een hekwerk met het gezicht van de Delftse wetenschapper **Antonie van Leeuwenhoek**.

Wanneer leefde Antonie?

23. van tot

Hij wordt de vader van de microbiologie genoemd (dan bestudeer je de allerkleinste levende wezens). Hij maakte de eerste microscopen en hij was de eerste mens die bacteriën zag! Hij sleep meer dan 500 microscoopjes, er zijn er (waarschijnlijk) 11 bewaard gebleven.

In de hal van het Stadhuis zie je -achter glas- een replica. (een replica is een zo precies mogelijk nagemaakt voorwerp).

Zijn microscoopjes konden soms tot wel 250x vergroten.

Door corona blijven veel mensen thuis deze zomer. BBN helpt u graag aan ideeën voor toch een mooie zomer. In en rond Delft! Zie voor andere ideeën www.binnenstadnoord.nl.

Loop over de Boterbrug, de breedste brug van Delft!

Ik zal maar niet vragen wat hier vroeger werd verkocht... te gemakkelijk.

Op het eind van de Boterbrug zie je aan de rechterkant, op de hoek met de Wijnhaven, een boekhandel met een mooie oude voorkant.

Hoe heet dit winkelwoonhuis?

24.

Steek de Wijnhaven over en ga over een smal bruggetje en door een smal steegje naar de Markt.

Je bent weer terug waar we begonnen zijn: op de Markt!

Hopelijk vond je het een mooie puzzel-, wandel- en weettocht over deze stad. En vind je Delft en haar geschiedenis nog mooier en interessanter dan je al dacht!

Enkele plaatjes die je hierboven ziet komen uit Delft het complete verhaal; de illustraties zijn gemaakt door Auke Herrema. Het boek is alleen nog tweedehands te koop, of te lenen bij iemand uit de buurt!